

(A) برخه د مغزلرونکو او میوو د تولید معرفی کول یا
پیژندګلو

لومړی لوست یادرس: په راتلونکی کي د مغزلرونکو او
میوو د تولید د انکشاف یا پرمختګ په
هکله تخنیکونه او تګلاري.

اصطلاح ګانی

- ▶ د میوو د علم متخصص(پومولوجیست)
- ▶ د میوو علم یا پوهه(پومولوجی)
- ▶ نمیه حاره ونی

د میوو د علم تشریح کول

- ▶ د میوه جاتو علم یا پوهه د میوو او مغز لرونکو له تولید، حاصل اخستنی او بازارموندنی سره چې اقتصادي ارزښت ولري، سروکار لري.
- ▶ هغه شخص یا کس چې د میوو کښت کوي او یا هم د میوه جاتو د علم عالم یا پوه وي د میوه جاتو د متخصص(پومولوجیست) په نامه سره یادېږي.
- ▶ د مغز لرونکو او میوه لرونکو ونو خصوصیات یا ځانګړتیاوي کومي چې راتوکېږي د کرنې د Ҳمکي کامیابي او د میوو کیفیت ته یوه مهمه اشاره کوي.
- ▶ الف) ده کانان هغو ورایتیو یا نوعو ته اړتیا لري چې د خاوری او اقلیم د نامناسب وضیعت په وړاندې طاقتوری او مقاومنی وی.

4 د میوو او مغز لرونکو څخه یو زیات شمیر داسی شتون لري چي په تغیرشوو اقلیمونو کي راتوکیدلی شي.

هغه ورایتی چي د آفاتونو په وراندې مقاومي دي او د لور حاصل درلodonکي وي هغه د دهکانانو لپاره مهمي وي.

هغه تحقیقات یا خیرني چي نويو ورایتیو یا نوعو ته اوکشاف یا پرمختګ ورکوي شامل دي په بیوتکنالوجي، تشنیوکلچر(د نسجونو کښت یا کرنه)، ماشیني کول او د فضا پروگرام وي.

▶ افغانستان د میوو د ونو او مغز لرونکو میوو د کښت لپاره کافي حاصل ورکونکو Ҳمکو یا ساحتاو درلودونکی دی.

- د میوو د نوعو لوړ ترینه فیصدي د باغداری په ساحو کي په ترتیب سره عبارت دي له انګور، منه، بادام، انار او زردالو څخه.
- جنتیکي انجنیری د بیوتکنالوژی (حیاتي یا د ژوندانه تکنالوژی) له یوه نوعه تخنیک یا تګلاري څخه عبارت دی، چې ددی تخنیک په ذریعه د نباتي حعرو په جینونو باندی مداخله یا لاسی کار صورت نیسي.
- ب) جنتیکي انجنیری د پوهی لرونکو یا علم د خاوندانو لپاره دا اجازه ورکوي ترڅو چې غوبنټل شوي جینونه د ژونديو موجوداتو په کروموزمونو باندی منتقل کړي.
- ج) هغه کر هنیزی Ҳمکي منځته راوري(طرحه کوي) ترڅو وکولی شي د خاوری او اقلیم د نامناسبو وضعیتونو په وړاندی په بنه توګه مقاومت وکړي.

د باغداری د مزار عو ن نقشه

◦ انگور په افغانستان کي د
 عمده کرنیزو میوو له
 نوعو څخه شمیرل
 کېږي.

• انگور په افغانستان کي له
 ۱۵ نه په زیاتو ولاړتونو
 کي چي د هیواد د
 پراخوالی ۴۸ فیصده
 حُمکه جوروی، کښت یا
 کرل کېږي.

○ منه ترټول لوی مزرعی په وردکو کي تشکيلوي
يا منحنه راوري.

هرکله چي د ميوو يا مغزبابو څخه یوه نوي
نوعه د ونې تولید کېږي. دهکانان
غواړي هرڅومره چي زیاته وي په دي
ډول چي امکان ولري له هغوي څخه
درلودونکي وي.

په دي منظور کولي شي چي د تشيو
کلچر (د نسجونو د کښت يا کرنې) له
طريقي يا تګلاري څخه استفاده وکړي
او په زیاته پیمانې سره نباتات تولید
کړي

4 ارزگان د بادامو په تولید
کولو کي مشهور دي.

4 د محلي يا ځائي انارو
يو زيات شمير نوعي
د بلخ، نیمروز او
کاپيسا په ولاپتونو کي
شتونو لري.

- د توانو نوعي په بادغيس کي کښت کېږي
- الف) ماشيني کول د تولیداتو سطحي ته زیاتوالی ورکوي.
- ب) له دي طريقي څخه کيدلی شي چي په کښت کولو، حاصل په اخستلو، پروس او د محصولاتو په زخیره یا زيرمه کولو کي استفاده وکړل شي.
- ج) ماشيني کول، د محصول یا حاصل اندازه او ګټورتوب ته زیاتوالی ورکوي.

4 نیمه حاره وني په عمده ډول

سره په ننګرهار ولايت کي
راتوکېزې.

4 نیمه حاره وني په شمول

د آنځرو، آنار او زیات
شمیر د ستروسو له نوعو
څخه په هغه ساحو کي چې
ژمي او اوړۍ یې نسبتاً ګرم
وي راتوکېزې.

په زیات شمیر سره وني د او بو د او بو رسونکو لبنتيو په 4
غارو او دوام کي او يا هم د کورونو په حويليو کي چي د
ديوالونو پواسطه احاطه کيرزي، کښت يا کرل کيرزي. نو په
دي بنا د ځمکي دا اندازه چي دا وني يې پوبنوسي او يا يې په
بر کي نېسي په مشکل سره کولی شي محاسبه کړل شي .

﴿ میوی او مغز لرونکي په زیاتي اندازي سره د محلاتو د اقتصاد په پورته ورلو کي او همدارنگه د ملي اقتصاد په پورته ورلو کي مرسته او کومک کوي. ﴾

◦ زراعت ۳۱ فیصد د افغانستان اقتصاد تشکیلوی.

◦ ۸۰ فیصده د کار قواوی په افغانستان کي په زراعت باندي
مصروفی یا اخته دي.

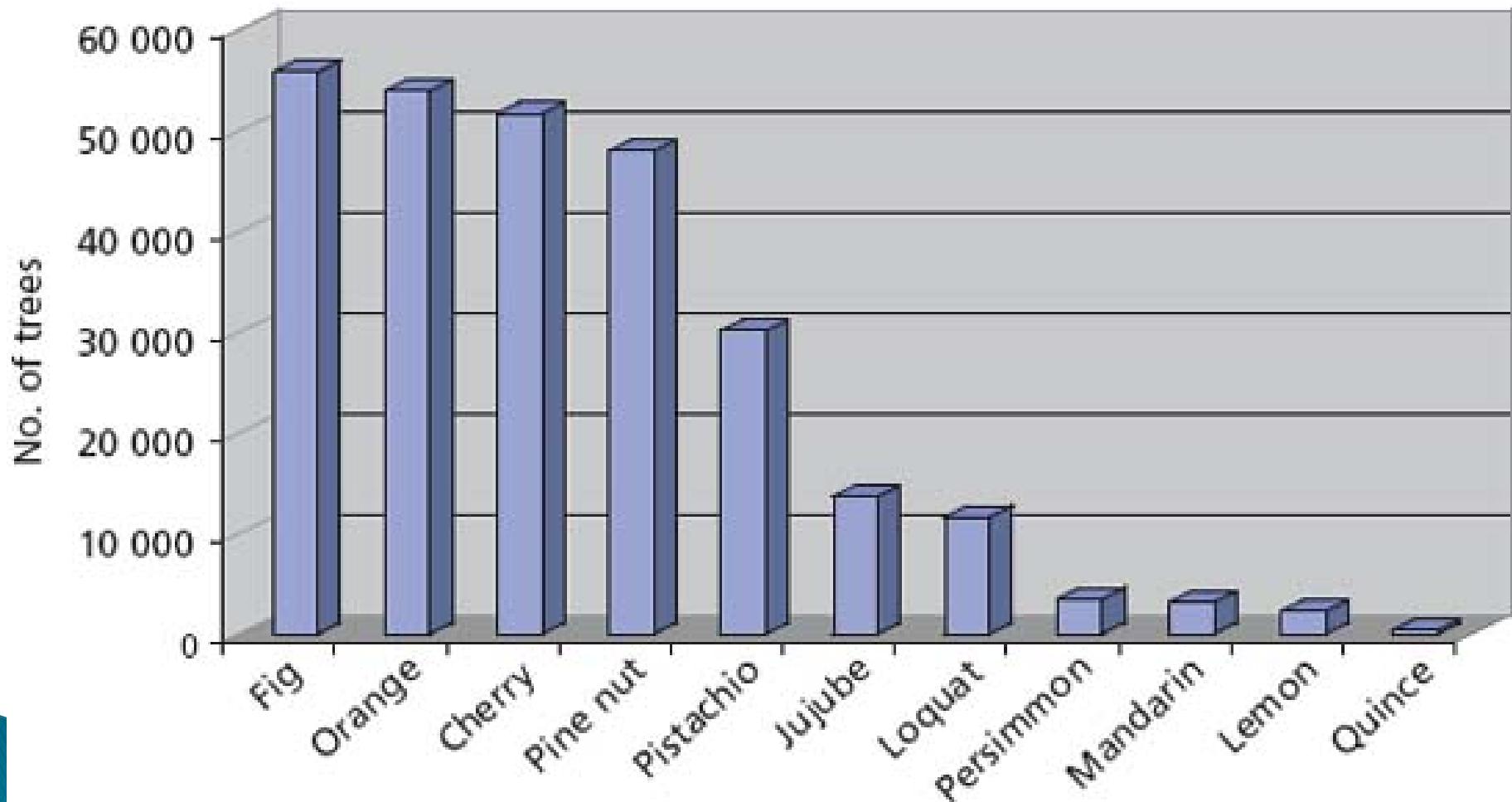
◦ په افغانستان کي د دهکانانو زیات شمیر خپل محصولات پا
حاصل مارکیت ته راوري له دي کبله حمل او نقل ته
لاسرسی نه لري او په یوه غوره موقعیت کي له وینا او
اوریدو یا مزاکري په واسطه له تجارانو او عمده پلورونکو
سره قرار نیسي.

4 میوی او مغز لرونکی د افغانستان عمده
صادرونکي توکي تشکیلوی او معمولاً منځنې
خپیح او نړی ته د کشتیو پواسطه انتقالېږي.

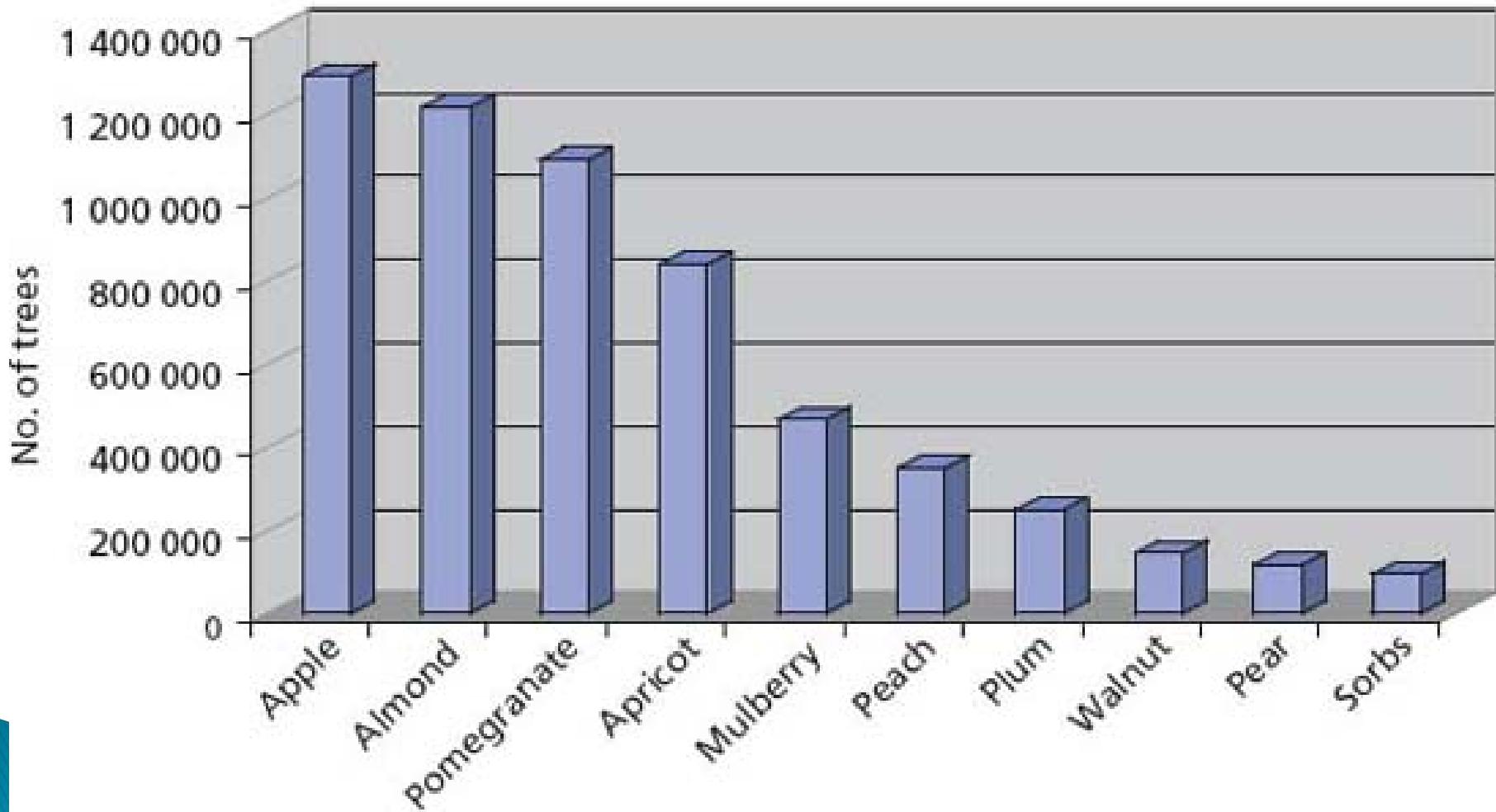
4 د میوو عاید پا لاسته راونه کومه چې له هیواد
څخه صادرېږي په کال کي ۱۱۳ میلیونه ډالره ته
رسېږي.

4 دا اندازه کولی شي چې په کال کي ۸۰۰ میلیونه
ډالرو ته په راتلونکو لس کلونو کي د زده کړي او
مناسبي پانګونې له لاري زیاترالي پیداکړي.

د هغو ونو نوعي چي له ۲۰۰ هكتارو څخه کمه ساحه په بر کي نېسي

د هغو ونو نوعي چي له ۲۰۰ هكتارو څخه زياته ساحه په بر کي نيسې

► د میوو ساتنه او د زخیري یا زيرمه کولو مناسي تکلاري د دهکانانو لپاره د خرڅلارو امكانات د نموي فصل څخه خارج هم ميسركولي شي.

مرور پا تکرار او خلاصه پا لندیز

۱. د میوو علم پا پوهه څه ده او هغه دندي چي د میووه جاتو د
رشتی یو عالم یې سرته رسوی کومی دي؟
۲. د میوه جاتو او مغز لرونکو د تولید عمده پا لوی ساحی په
افغانستان کي چيرته موقعیت لري او کوم شیان تولید کولی
شي؟
۳. د میوو او مغز لرونکو تولید د افغانستان په اقتصاد باندې
څخه تاثیر لري؟